

LES 9: SAMENWERKEN

Twee belangrijke onderwerpen deze les:

- derde man
- signaleren

Derde man

De afspraak dat de derde man van een serie de laagste bijspeelt is een bijzonder nuttige. Het voorbeeld op pagina 89 spreekt boekdelen. Het kan niet duidelijk genoeg worden gemaakt dat het bijspeelen van een plaatje door de derde man nooit iets kan garanderen:

♦ 8 6

♦ H 10 7 5 3   ♦ B 4

♦ A V 9

Ook hier speelt oost ♦B. Pas nadat zuid heeft genomen met de vrouw is het zitsel duidelijk voor west.

♦ 8 6

♦ H 10 7 5 3   ♦ V 4

♦ A B 9

Na ♦3-♦6-♦V-♦A weet west hier dat zuid ♦B heeft. Van ♦VB had partner immers de boer bijgespeeld.

Dat bij het bepalen van de kaart die de derde man speelt de dummy wordt meegenomen is logisch. Met de heer in dummy speel je van aas-vrouw de vrouw en natuurlijk niet de aas.

Lezen van partners kaart

Het lezen van partners kaart lijkt lastiger dan het is. Belangrijk is de volgende regel:

Als partner een kaart een speelt die lager is dan jouw plaatje, dan weet je dat hij geen kaart heeft die hoger is dan jouw plaatje.

Het laatste voorbeeld op pagina 89 kan verhelderend werken:

♦ 8 6

♦ B 9 7 5 3   ♦ 10

♦ A

♦10 kan van ♦B10, ♦VB10 of zelfs ♦HVB10 zijn. Maar omdat west zelf ♦B heeft weet hij dat deze varianten niet aan de orde zijn. Zuid heeft dus ♦AHV. Eventueel kan worden aangestipt dat veel leiders in zo'n geval de aas nemen om te doen alsof ze zwak zijn in de kleur. Dat kan probleemloos, omdat:

- Aas, heer en vrouw even hoog zijn
- De leider geen partner heeft waarmee hij rekening moet houden. Hij kan zoveel rookgordijnen optrekken als hij wil.

Instructief is om het bovenstaande voorbeeld te vergelijken met:

♦ 8 6

♦ V 9 7 5 3 ♦ 10

♦ A

♦B is lager dan de vrouw en dus een kaart die partner kan bezitten. Uit het feit dat de leider slag niet neemt met ♦B kun je zelfs concluderen dat partner die kaart bezit. Het is namelijk niet 'gratis' voor de leider om ♦AHB de aas te nemen. Hij maakt dan maar twee in plaats van drie ruitenslagen.

Zodra partner een kaart speelt die boven jouw plaatje ligt, weet je niets over de plaatjes die onder jouw plaatje liggen:

♦ 8 6

♦ V 9 7 5 3 ♦ H

♦ A

Hier is onduidelijk wie ♦B heeft. Partner speelt van ♦HB immers de heer maar van ♦Hx ook.

Een leuke puzzel ter afsluiting van dit boeiende onderwerp:

♦ 10 6 5

♦ V 7 4 3 2 ♦ 9

♦ A

Plaats de ontbrekende ♦H, ♦B en ♦8.

Oplossing:

♦ 10 6 5

♦ V 7 4 3 2 ♦ B 9

♦ A H 8

Dit is het zitsel dat je logischerwijs mag verwachten.

OEFENINGEN

	Opgave	Antwoord			
1.	<p>♦ H 8 <u>4</u> ♦ 7 ♦ A V B 2</p>	♦ B			
2.	<p>♦ 10 6 5 ♦ 3 ♦ V 9 8</p>	♦ V			
3.	<p>♦ 10 6 5 ♦ 3 ♦ B 9 8</p>	♦ 8			
4.	<p>♦ 9 6 5 ♦ 3 ♦ A B 2</p>	♦ A			
5.	<p>♦ 9 6 5 ♦ 3 ♦ H B 10</p>	♦ H			
6.	<p>♦ 9 6 5 ♦ V 8 4 3 <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>N</td></tr><tr><td>W O</td></tr><tr><td>Z</td></tr></table> ♦ B ♦ A Wie heeft ♦ H en wie ♦ 10?</p>	N	W O	Z	Zuid van ♦ HB speelt oost de heer van en van ♦ B10 de tien.
N					
W O					
Z					
7.	<p>♦ H 6 <u>5</u> ♦ <u>8</u> 7 4 3 <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>N</td></tr><tr><td>W O</td></tr><tr><td>Z</td></tr></table> ♦ <u>V</u> ♦ <u>2</u> Wie heeft ♦ A en wie ♦ B?</p>	N	W O	Z	Oost ♦ A, zuid ♦ B Oost speelt van ♦ VB de boer en zuid neemt met ♦ AB de aas.
N					
W O					
Z					
8.	<p>♦ 9 6 5 ♦ V 10 8 4 <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>N</td></tr><tr><td>W O</td></tr><tr><td>Z</td></tr></table> ♦ H ♦ A Wie heeft ♦ B?</p>	N	W O	Z	onduidelijk
N					
W O					
Z					
9.	<p>♦ 9 6 5 ♦ A 10 8 4 2 <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>N</td></tr><tr><td>W O</td></tr><tr><td>Z</td></tr></table> ♦ B ♦ H Wie heeft ♦ V?</p>	N	W O	Z	Onduidelijk Partner speelt van ♦ VB de boer en zuid kan van ♦ HV (even hoog) de heer nemen.
N					
W O					
Z					
10.	<p>♦ 9 6 5 ♦ V 7 4 3 2 <table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td>N</td></tr><tr><td>W O</td></tr><tr><td>Z</td></tr></table> ♦ 10 ♦ A Wie heeft ♦ B en wie ♦ H?</p>	N	W O	Z	zuid ♦ H, oost ♦ B Oost speelt van ♦ HB de heer, zuid neemt van ♦ AHB de boer.
N					
W O					
Z					

Signaleren

Persoonlijk vind ik signaleren niet zo'n heel belangrijk onderwerp, ontwikkelen van spelinzicht is in dit stadium veel belangrijker. Toch mag het in een cursus niet ontbreken. Met leraren die vinden dat beter laag-hoog signaleren kan worden aangeleerd (analoog aan 'kleintje belooft plaatje') ben ik het niet eens. Wanneer je de slag niet kunt winnen is je laagste kaart de natuurlijke om te spelen. Wie enthousiast is over partners uitkomst moet dat laten blijken door iets bijzonders te doen, een hogere kaart dan nodig te spelen. Vanuit dat didactische perspectief vind ik hoog = aan de beste manier om te leren signaleren. Later kan iedereen uiteraard een keuze voor zich maken.

Interessant is met welk bezit je op welke uitkomst aansignaleert. Een overzicht:

<i>Uitkomst</i>	<i>Aansignaleren met...</i>	<i>Afsignaleren met...</i>
aas	vrouw	boer of lager
heer	aas of boer	tien of lager
Vrouw	heer (aas of tien)	negen of lager
Boer	vrouw (aas of heer)	lage kaarten

Uitgangspunt is dat de uitkomer de direct onderliggende honneur zelf heeft. Je signaleert aan als je ondersteuning hebt voor partners serie. Bij vrouw en boer staan kaarten tussen haakjes, omdat ze optioneel zijn. Na een uitkomst van de boer moet je als derde man vaak de aas of heer spelen.

Lezen signaalkaart

Het is te kort door de bocht om te stellen dat een lage kaart een afsignaal is en een hoge kaart een aansignaal. Het is roeien met de riemen die je hebt. Aansignaleren doe je door eerst een hogere en dan een lagere kaart te spelen. De drie gevolgd door de twee is dus een aansignaal! En de zeven gevolgd door de acht een afsignaal. De uitkomer moet trachten te doorgronden of partners kaart het begin is van een hoog-laag of een laag-hoog signaal. Dat doet hij door op te letten welke kaarten hij na de eerste slag nog 'mist'.

OEFENINGEN Z.O.Z.

OEFENINGEN

	Opgave	Antwoord			
1.	<p>♠ 8 7 6</p> <p>♠ A ♠ V 4 2</p>	<p>♠ 4</p> <p>Speel de hoogste kaart die je kunt missen bij een aansignaal.</p>			
2.	<p>♠ 9 8 7</p> <p>♠ H ♠ 4 3 2</p>	<p>♠ 2</p> <p>Speel altijd je laagste kaart als afsignaal.</p>			
3.	<p>♠ 8 7 4</p> <p>♠ H ♠ B 10 2</p>	<p>♠ B</p> <p>Partner belooft de vrouw. Met ♠ B vertel je dat jij de tien bezit.</p>			
4.	<p>♠ 7 6 4</p> <p>♠ B ♠ H 8 3</p>	<p>♠ H</p> <p>Derde man doet wat hij kan.</p>			
5.	<p>♠ V 7 4</p> <p>♠ B ♠ H 6 3</p>	<p>♠ 6</p> <p>Aansignaal.</p>			
6.	<p>♠ 9 8 7</p> <p>♠ A H 10 3 ♠ 5</p> <p>♠ 6</p> <p>Is oosts kaart een aan- of afsignaal?</p>	<p>Aansignaal</p> <p>Je mist zowel ♠ 4 als ♠ 2.</p>			
7.	<p>♠ 8 6 4</p> <p>♠ H V 10 2 ♠ 5</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W O</td></tr> <tr><td>Z</td></tr> </table> <p>♠ 3</p> <p>Is oosts kaart een aan- of afsignaal?</p>	N	W O	Z	<p>Afsignaal</p> <p>♠ 5 is partners laagste schoppen.</p>
N					
W O					
Z					
8.	<p>♠ 8 6 4</p> <p>♠ A H 7 3 ♠ V</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W O</td></tr> <tr><td>Z</td></tr> </table> <p>♠ 2</p> <p>Is oosts kaart een aan- of afsignaal?</p>	N	W O	Z	<p>Aansignaal</p> <p>Partner belooft het bezit van ♠ B.</p>
N					
W O					
Z					
9.	<p>♠ 8 6 4</p> <p>♠ B 7 5 3 ♠ 10</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W O</td></tr> <tr><td>Z</td></tr> </table> <p>♠ A</p> <p>Is oosts ♠ 10 een aan- of afsignaal?</p>	N	W O	Z	<p>geen signaal</p> <p>Derde man doet wat hij kan.</p>
N					
W O					
Z					
10.	<p>♠ 8 6 2</p> <p>♠ B 10 9 3 ♠ 4</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W O</td></tr> <tr><td>Z</td></tr> </table> <p>♠ A</p> <p>Wie heeft ♠ H en wie ♠ V?</p>	N	W O	Z	<p>Zuid</p> <p>♠ H zou partner spelen, met ♠ V zou hij aansignaleren.</p>
N					
W O					
Z					

OEFENSPELLEN LES 9

1.

♠ H V 10 5 ♥ H B 9 ♦ H 10 7 ♣ V B 9 ♠ A B 4 2 ♥ V 4 2 ♦ 9 5 ♣ 10 8 7 4	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W</td></tr> <tr><td>O</td></tr> </table>	N	W	O	♠ 8 6 ♥ A 10 7 5 3 ♦ A 8 3 ♣ 6 5 2 ♠ 9 7 3 ♥ 8 6 ♦ V B 6 4 2 ♣ A H 3	
N						
W						
O						

West	Noord	Oost	Zuid
-	1SA	pas	3SA
pas	pas	pas	

Bieden
 Noord heeft 15 punten met een SA-verdeling en opent 1SA. Zuid verhoogt naar 3SA. Een kind kan de was doen.

Spelen
 Oost komt uit met ♥3, voor vrouw en heer. De leider ontwikkelt de ruitenkleur. Aan slag met ♦A speelt oost geen harten door. Dankzij partners ♥V in de eerste slag 'weet' hij dat ♥B bij noord zit (van de serie vrouw-boer speelt de derde man de laagste bij). Beter is ♠8 na in een poging partner te bereiken, zodat die harten door de boer heen kan spelen.

Resultaat: 3SA -2

2.

♠ 9 5 2 ♥ A 5 4 ♦ H V B 9 7 4 ♣ H	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W</td></tr> <tr><td>O</td></tr> </table>	N	W	O	♠ A 8 3 ♥ H 10 8 ♦ 10 5 ♣ A V 9 6 5 ♠ V B 10 6 4 ♥ 7 3 ♦ A 8 2 ♣ 10 4 2	
N						
W						
O						

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	1♣	1♠
2♦	pas	2SA	pas
3SA	pas	pas	pas

Bieden
 Het 1♠ volgbod is aan de magere kant, maar zuid heeft een goede vijfkaart. Het kan niet verhinderen dat OW 3SA bereiken. 2♦ toont 10+ punten en 2SA een SA-verdeling met 12-14 punten plus een ruitendeckking.

Spelen
 Zuid komt uit met ♠V. Noord moet hierop de heer bijspelen om te voorkomen dat de kleur blokkeert. Aan slag met ♦A kan zuid dan zijn gehele schoppenkleur te gelde maken.

Resultaat: 3SA -1

3.

♠ 3 ♥ A V 6 4 ♦ A 8 7 ♣ H 9 7 5 2	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W</td></tr> <tr><td>O</td></tr> <tr><td>Z</td></tr> </table>	N	W	O	Z	♠ A H B 8 5 4 ♥ B 7 2 ♦ V B ♣ 8 6 ♠ 10 ♥ 10 8 5 3 ♦ 5 4 3 2 ♣ V B 4 3 ♠ V 9 7 6 2 ♥ H 9 ♦ H 10 9 6 ♣ A 10	
N							
W							
O							
Z							

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	1♠
dbl	4♠	pas	pas
pas			

Bieden
 West heeft een uitermate geschikte verdeling om op de 1♠ opening van zuid een informatiedoublet te plaatsen. Met zijn gigantische schoppenfit besluit noord het doublet te negeren en rechtstreeks naar 4♠ te verhogen.

Spelen
 West komt uit met ♣2. Oost legt als derde man ♣B, die zuid neemt met ♣A. Na het troefrekken wordt de ruitenkleur ontwikkeld. Als west aan slag is met ♦A breekt een cruciaal moment aan. Als west opnieuw onder zijn ♣H vandaan speelt naar partners (bekende) ♣V toe, kan oost harten spelen door de heer heen en gaat 4♠ een down.

Resultaat: 4♠ -1

4.

♠ A 4 3 ♥ A H 10 ♦ H V 7 ♣ 9 8 4 2	<table border="1" style="margin: auto;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>W</td></tr> <tr><td>O</td></tr> <tr><td>Z</td></tr> </table>	N	W	O	Z	♠ 9 8 7 ♥ V 9 6 3 2 ♦ 10 8 5 4 ♣ A ♠ H V B ♥ 8 5 ♦ B 9 2 ♣ V 7 6 5 3 ♠ 10 6 5 2 ♥ B 7 4 ♦ A 6 3 ♣ H B 10	
N							
W							
O							
Z							

West	Noord	Oost	Zuid
1SA	pas	2SA	pas
pas/3SA	pas	pas	pas

Bieden
 Met negen punten tegenover 15-17 bij partner inviteert oost met 2SA voor de manche. West is met 16 punten niet minimaal en niet maximaal. Hij kan passen of 3SA bieden, al naar gelang hoe zijn pet staat.

Spelen
 Noord komt uit met ♥2. Op het moment dat zuid ♥B legt moet het hartenzitsel helder zijn. West heeft ♥AH10, want van ♥AB of ♥HB had zuid zijn hoogste harten gespeeld. En van de serie ♥B10 wordt juist de laagste gespeeld. Wanneer hij met ♣A aan slag komt mag noord dus geen harten doorspelen, want dat is in de vork van west.

Resultaat: 3SA -1/2SA Contract

5.   ♠ A 7
                      ♥ 10 6 5 3
                      ♦ V 10 3
                      ♣ A H B 10

♠ V B 10 5 3   ♠ 9 8 6 2
 ♥ H 8   ♥ 7 4
 ♦ A 7 4   ♦ H B 9 2
 ♣ 8 5 3   ♣ 7 4 2

N
W   O
Z

♠ H 4
 ♥ A V B 9 2
 ♦ 8 6 5
 ♣ V 9 6

West	Noord	Oost	Zuid
-	1♣	pas	1♥
1♠	2♥	2♠	4♥
pas	pas	pas	

Bieden

Het tussenbieden in schoppen door OW kan niet verhinderen dat NZ hun hartenfit vinden en de manche uitbieden.

Spelen

West komt uit met ♠V. De leider neemt de eerste slag met ♠A om direct harten vanuit noord te spelen en te snijden op de heer. Oost speelt in de eerste slag ♠2 bij. Dankzij dit afsignaal weet west dat zuid ♠H heeft. In die kleur zit dus geen toekomst. Aan slag met ♥H zoekt west zijn heil in ruiten. ♦A en ruiten na brengt het contract tot zinken.

Resultaat: 4♥ -1

6.   ♠ 8 7
                      ♥ V 8 5 3
                      ♦ V 10 9 4 2
                      ♣ 10 4

♠ 10 9 6 5   ♠ A H V 4 2
 ♥ H 9 2   ♥ A 7 6
 ♦ H 8 5   ♦ A 3
 ♣ V 9 6   ♣ B 8 2

N
W   O
Z

♠ B 3
 ♥ B 10 4
 ♦ B 7 6
 ♣ A H 7 5 3

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	1♠	pas
2♠	pas	4♠	pas
pas	pas		

Bieden

Na het steuntje van west is oost sterk genoeg om de schoppenmanche te proberen.

Spelen

Zuid komt uit met ♣A. Dit belooft het bezit van ♣H. Noord wil graag dat zuid klaveren doorspeelt, zodat hij een aftroever kan maken. Hij signaleert aan met ♣10. Zuid speelt nu inderdaad ♣H en klaveren, die noord troeft. Daarna leunen NZ achterover en krijgen ze uiteindelijk nog een hartenslag voor een down.

Resultaat: 4♠ -1

7.   ♠ 9 4
                      ♥ A H V 9 2
                      ♦ H B 3 2
                      ♣ B 8

♠ A V 7 2   ♠ B 10 8 3
 ♥ 7 5   ♥ 6
 ♦ V 7 6 4   ♦ 9 8 5
 ♣ 10 4 2   ♣ A H 7 5 3

N
W   O
Z

♠ H 6 5
 ♥ B 10 8 4 3
 ♦ A 10
 ♣ V 9 6

West	Noord	Oost	Zuid
-	-	-	pas
pas	1♥	pas	3♥
pas	4♥	pas	pas
pas			

Bieden

3♥ toont een hartenfit met 10-11 punten. Noord noord heeft iets meer dan een minimale opening. Hij biedt 4♥.

Spelen

Oost komt uit met ♣A. West speelt ♣2 bij, een afsignaal. Oost moet nu niet op de 'automatische piloot' verder gaan met ♣H en klaveren na. Met een doubleton klaveren zou west immers hebben aangesignaleerd (zie spel 6). Wanneer oost tijdig schoppen speelt maken OW twee schoppenlagen en gaat 4♥ down.

Resultaat: 4♥ -1

8.   ♠ 9 7 5 2
                      ♥ 10 3
                      ♦ A H V B 2
                      ♣ 10 5

♠ B 6   ♠ H 8 3
 ♥ A H V B 9 2   ♥ 6 5
 ♦ 8 4   ♦ 10 7 5
 ♣ B 9 6   ♣ A H V 8 2

N
W   O
Z

♠ A V 10 4
 ♥ 8 7 4
 ♦ 9 6 3
 ♣ 7 4 3

West	Noord	Oost	Zuid
1♥	2♦	3♣	pas
3♥	pas	4♥	pas
pas	pas		

Bieden: Iedereen heeft een dichte kleur (nou ja, bijna iedereen dan). Wanneer west zijn hartenkleur herbidet verhoogt oost naar 4♥. 3SA komt niet in aanmerking; daarvoor ontbreekt een dekking in de door noord geboden ruitenkleur.

Spelen: Noord komt uit met ♦A, waarop zuid de drie bijspeelt. Na dit afsignaal moet noord begijpen dat zijn partner geen doubleton ruiten heeft, want daarmee zou hij aansignaleren. Noord raapt ook ♦H op, maar kan uitrekenen dat west de derde ruitenronde zal troeven (iemand moet een doubleton hebben). Hij speelt daarom in slag drie schoppen, wat zuid in staat stelt om twee slagen in die kleur te maken.

Resultaat: 4♥ -1